

prof. dr hab. Krzysztof Rypuła
Katedra Epizootiologii z Kliniką Ptaków i Zwierząt Egzotycznych
Wydział Medycyny Weterynaryjnej
Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu

Wrocław, 19 grudnia 2024 roku

RECENZJA

rozprawy doktorskiej lekarza weterynarii Małgorzata Bruczyńskiej
pt.: „**GRUŻLICA BYDLĘCA I PARATUBERKULOZA U ZWIERZĄT DZIKICH ORAZ
UTRZYMYWANYCH W ZAKŁADACH ODIZOLOWANYCH
ANALIZA WYBRANYCH PRZYPADKÓW W ŚWIETLE KONCEPCJI „JEDNO ZDROWIE”**”
wykonanej w Katedrze Higieny Żywności i Ochrony Zdrowia Publicznego
Instytutu Medycyny Weterynaryjnej
Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie pod kierunkiem
prof. dr hab. Krzysztofa Anusza i
dr hab. Moniki Krajewskiej-Wędzina - promotora pomocniczego.

Przedstawiona do oceny rozprawa doktorska jest zbiorem opublikowanych w czasopismach weterynaryjnych publikacji stanowiących cykl monotematyczny, który może być zgodnie z Ustawą z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2024 poz. 1571) podstawą do ubiegania się Pani lekarz weterynarii Małgorzaty Bruczyńskiej o nadanie stopnia naukowego doktora.

Powyższa recenzja wykonana została w oparciu o uchwałę Rady Dyscypliny Weterynaria SGGW w Warszawie z dnia 27 listopada 2024 roku i pismem Dyrektora Instytutu Medycyny Weterynaryjnej z dnia 4 grudnia 2024 roku.

Publikacje stanowiące podstawę rozprawy doktorskiej są cyklem monotematycznym w aspekcie podejmowanej problematyki i dotyczą występowania ognisk gruźlicy bydłej i paratuberkulozy u zwierząt dzikich w ośrodkach zamkniętych na terenie Polski w aspekcie diagnostyki, badań monitoringowych oraz zastosowania obowiązujących aktów normatywnych prawa europejskiego i polskiego.

Badania podjęte przez Doktorantkę są ważne z punktu widzenia ochrony zdrowia człowieka i zwierząt, a także wdrażanej od lat koncepcji „One Health”. Mimo wielu lat jakie minęły od wprowadzenia obowiązkowego szczepienia oraz badań ludzi w kierunku gruźlicy i przepisów regulujących przemieszczanie zwierząt hodowlanych zakażenia powodowane przez prątki z rodziny *Mycobacteriaceae* (*Mycobacterium tuberculosis* complex - MTBC) stanowią nadal problem epidemiologiczny w populacji ludzi i zwierząt. I o ile regulacje w zakresie monitorowania gruźlicy u zwierząt hodowlanych są jasne i spójne, to nie można tego odnieść do zwierząt dzikich znajdujących się w warunkach naturalnych, oraz utrzymywanych w ośrodkach hodowlanych, czy też w hodowlach będących miejscem atrakcyjnego wypoczynku dorosłych i dzieci. To te miejsca utrzymujące min. zwierzęta dzikie stanowią miejsce łatwego, często bezpośredniego kontaktu ze zwierzętami, które według obowiązujących przepisów prawa nie podlegają jasnym regulacjom zarówno w odniesieniu do obowiązku monitorowania

zakażeń drobnoustrojami *Mycobacterium* spp., a także likwidacji ogniska choroby w sytuacji potwierzonego zakażenia.

Lekarz weterynarii Małgorzata Bruczyńska w przedstawionej do oceny rozprawie doktorskiej podjęła się oceny postępowania diagnostycznego oraz oceny obowiązujących procedur i podejmowanych decyzji w zakresie eradykacji zwierząt zakażonych *Mycobacterium bovis*. Wykonała również badania dające odpowiedź, czy w populacji zwierząt dzikich znajdujących się w ogrodach zoologicznych i nie wykazujących objawów choroby są obecne prątki *Mycobacterium avium* subsp. *paratuberculosis* stanowiące obok wymienionych MTBC także zagrożenie dla zdrowia publicznego. Takie podejście do problematyki zakażeń powodowanych przez prątki kwasooporne w kontekście ochrony zdrowia publicznego jest koncepcyjnie i problemowo spójne. Przygotowując dysertację Doktorantka zachowała układ przyjęty dla tego typu opracowań tj.: oświadczenie promotora i autora pracy, streszczenie w języku polskim i angielskim, wykaz użytych skrótów, wstęp, cel pracy, materiał i metody, omówienie wyników, wnioski, piśmiennictwo liczące 78 pozycji oraz wykaz aktualnie obowiązujących aktów prawnych. Ponadto zawiera: wykaz i kopie publikacji stanowiących podstawę rozprawy doktorskiej oraz oświadczenia autora i współautorów.

We wstępie, Doktorantka przedstawiła klasyfikację gruźlicy u ludzi i zwierząt, wskazując, że Międzynarodowa Organizacja Zdrowia uznaje czynnik zakaźny gruźlicy bydłowej za czynnik bezpośredni powodujący chorobę u ludzi, bez żywiciela pośredniego. W dalszej części przedstawia status Polski w odniesieniu do gruźlicy bydłowej, zasady monitorowania zakażeń u zwierząt hodowlanych oraz odniesienie przepisów zawartych w Prawie o Zdrowiu Zwierząt do aktualnie obowiązujących oraz wskazuje na konieczność zmiany podejścia do zakażeń powodowanych przez MTBC u zwierząt dzikich na wolności, zwierząt dzikich znajdujących się w hodowlach oraz małych prywatnych zwierzyńcach.

W kolejnych akapitach opisuje problematykę bezobjawowych zakażeń powodowanych przez *Mycobacterium avium* subsp. *paratuberculosis*, które charakteryzują się u przeżuwaczy przebiegiem bezobjawowym z widocznym w późniejszym okresie wychudzeniem i utratą kondycji, okresowym siewstwem oraz brakiem badań monitoringowych w tym kierunku zarówno u zwierząt hodowlanych, jak i dzikich w miejscach, gdzie te zwierzęta są utrzymywane (np. ogrody zoologiczne).

Cele pracy określone w trzech punktach, wymienione na stronie 21 niniejszej dysertacji zostały zrealizowane, a wyniki opublikowane w trzech artykułach wskazanych przez Kandydatkę jako podstawę do ubiegania się o nadanie stopnia naukowego doktora. Prace te ukazały się drukiem w latach 2022 – 2023 w czasopismach anglojęzycznych, zgodnie z poniższym zestawieniem:

Bruczyńska M., Didkowska A., Michalski M., Brzezińska S., Augustynowicz-Kopeć E., Anusz K.: Bovine tuberculosis in a Reeves's muntjac (*Muntiacus reevesi*) in a private animal collection in Poland – management and legal implications. *Ann Agric Environ Med* 2022, 29, 365.

Punkty: MEiN₂₀₂₂ 100; IF₂₀₂₂ 0,982

Bruczyńska M., Didkowska A., Dzikowski A., Rudy M., Orłowska B, Welz M., Krajewska-Wędzina M., Anusz K.: Legal Obstacles in the Eradication of Bovine Tuberculosis in European bison (*Bison bonasus*)—A Threat to an Effective Reintroduction Strategy. *Diversity* 2022, 14, 710.

Punkty: MEiN₂₀₂₂ 70; IF₂₀₂₂ 3,032

Bruczyńska M., Didkowska A., Didkowska A., Brzezińska S., Nowak M., Filip-Hutsch K., Kalicki M., Augustynowicz-Kopec E., Anusz K.: *Mycobacterium avium* Subspecies paratuberculosis in Asymptomatic Zoo Herbivores in Poland. *Animals* 2023, 10, 1022.

Punkty MEiN₂₀₂₂ 100, IF₂₀₂₃ = 3.231)

Sumaryczny współczynnik wpływu (IF) wyliczony dla wszystkich prac wynosi 7,244, a łączna liczba punktów dla czasopism wyliczona w oparciu o wykazy MEiN to 270.

Wyniki z przeprowadzonych badań Doktorantka przedstawiła w formie trzech wniosków, będących odpowiedzią na założone cele badawcze. Prezentując wyniki badań Doktorantka wskazała, że BTB, na przykładzie ogniska gruźlicy u mundzaków chińskich w prywatnej hodowli (minizoo) stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia ludzi a postępowanie ze zwierzętami podejrzanymi o zakażenie musi być jasno określone w przepisach weterynaryjnych, na co pozwala aktualnie Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/429 z dnia 9 marca 2016 roku (Prawo o Zdrowiu Zwierząt). Wniosek drugi to brak efektów skutecznego zwalczania gruźlicy bydłowej u żubrów z powodu braku jasnych przepisów wg. których PLW mógłby skutecznie likwidować ognisko choroby zakaźnej u gatunków wrażliwych niehodowlanych, także u zwierząt w reintrodukcji gatunku. Wskazuje przy tym, że kompetencje Powiatowego Lekarza Weterynarii w obszarze zwalczania gruźlicy u innych gatunków, a nie tylko dla bydła, ulegają zmianie (kategoria B+D+E - załącznik Prawo o Zdrowiu Zwierząt) wraz z wejściem w życie Prawa o Zdrowiu Zwierząt. Trzeci punkt wniosków to podsumowanie częstości występowania paratuberkulozy u zwierząt dzikich przebywających w ogrodach zoologicznych.

Integralną część ocenianej pracy doktorskiej – zbiór publikacji monotematycznych, stanowią oświadczenia współautorów, które określają indywidualny wkład każdego z nich w powstanie poszczególnych prac. Z załączonych oświadczeń wynika, że w przypadku każdej z publikacji współautorski udział Doktorantki był większościowy i wynosił od 50 do 60%. Wkład ten obejmował: opracowanie koncepcji i metodyki badań, koordynację badań i pobieranie próbek, interpretację uzyskanych wyników oraz współudział w powstaniu publikacji.

Mimo, iż prace wskazane przez Doktorantkę jako podstawa do ubiegania się o nadanie stopnia naukowego doktora zostały poddane wcześniejszej recenzji, to podczas przygotowywania manuskryptu do druku Doktorantka nie uniknęła błędów, także o charakterze edytorskim:

- str. 1- 61 – numery stron parzystych i nieparzystych powinny znajdować się po stronie zewnętrznej;
- str. 15-19 – Wstęp jest opisem problemu/problematyki którą zajmuje się piszący rozprawę a nie informacją że cyt.: „Niniejsza praca jest ...”... i należy najpierw opisać gruźlicę a potem paratuberkulozę jako problem/zagadnienie, które w dalszej części poddawane jest wielopłaszczyznowej analizie i ocenie. We wstępie poruszanych jest wiele wątków, które powinny być oddzielone podpunktami oraz wyszczególnione w spisie treści. Ostatnią stroną wstępu (str. 19) powinno się umieścić w dyskusji;
- str. 16 – określenie: ...”specyficznym uregulowaniom prawnym” ..., bardziej właściwe jest określenie – stosownym, szczegółowym ...;
- str 17 – ...”droga zakażeń MAP: wertykalna, pseudo-wertykalna i weneryczna” ..., przecież są polskie wyrazy określające te drogi zakażenia. Proszę o wyjaśnienie co to znaczy droga pseudo-wertykalna ?;
- str 24 – dlaczego w badaniach Doktorantka nie ujęła badań serologicznych, które są również miarodajne dla określenia częstości występowania paratuberkulozy u zwierząt ?;

str 25 – liczby zwierząt (n) nie podajemy kursywą;

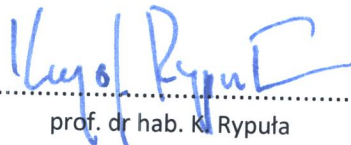
str 37 – zwierzęta MAP-dodatnie mogą utrudniać, a nie komplikować, rozpoznanie choroby ze względu na możliwość wystąpienia reakcji krzyżowych – jakich ?

str 37 – ...”Wobec izolowania”... – raczej w wyniku izolacji MAP u zwierząt

Podsumowując, uważam, że przedstawiona do recenzji praca doktorska pt. “Gruźlica bydłęca i paratuberkuloza u zwierząt dzikich oraz utrzymywanych w zakładach odizolowanych – analiza wybranych przypadków w świetle koncepcji „Jedno Zdrowie“ dotyczy ważnego i stale aktualnego tematu z punktu zdrowia ludzi i zwierząt, jak i aspektu praktycznego, jakim są jasne zasady postępowania w opracowaniu ogniska choroby zakaźnej.

Podsumowując stwierdzam, że recenzowana rozprawa doktorska spełnia wszystkie wymogi stawiane rozprawom doktorskim odpowiednio warunkom określonym w Ustawie z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2024 poz 1571), tym samym wnioskuję do Wysockiej Rady Dyscypliny Weterynarii Instytutu Medycyny Weterynaryjnej SGGW w Warszawie o dopuszczenie Pani lekarz weterynarii Małgorzaty Bruczyńskiej do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Wrocław, 19 grudnia 2024

prof. dr hab. K. Rypuła

WERSYTET PRZYRODNICZY
WE WROCŁAWIU
EDRA EPIZOOTIOLOGII Z KLINIKĄ
KOWI I ZWIERZĄT EGZOTYCZNYCH
366 Wrocław, pl. Grunwaldzki 45
071 320 53 36 fax 071 320 53 36

n/LP/4347/2024

OPŁATA POBRANA
TAXE PERÇUE - POLOGNE
Umowa z Poczta Polska S.A.
ID nr 524740/D

Inst. Med. Weter.

KANCELARIA GŁÓWNA SGGW

2024 -12- 30

WPLYNĘŁO DNIA -8-

Sk.P. INST MED WET

PROF. DR HAB. MARCIN BANBURA

SGGW W WARSZAWIE

UL. NOWOURSYNOWSKA 159

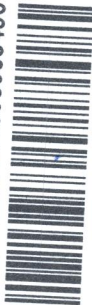
02-776 WARSZAWA

RPL/38758/2024 N

Data: 2024-12-30

(00)559007734305063496

(00)559007734305063496

(00)559007734305063496

Poczta Polska

Opłata pobrana _____ zł _____ gr

2024

R